

H Z . İBRAHİM A.S.

2.1. Hz. İbrahim'in yaşadığı zaman ve mekan

İbrahim aleyhisselamın nesebi Nuh aleyhisselamın oğlu Sam'a dayanır. Hz. Nuh'un vefatı ile Hz. İbrahim arasında iki peygamber (Hz.Hud & Hz. Sâlih) vardır. Bu fasıla (rivayete göre, M.K.) 1143 senedir. Hz. Hud ile Hz. İbrahim arasında da 630 yıllık bir fasıla olduğu bildirilmiştir. Doğum yeri Bâbil kentidir .

2.2. İbrahim aleyhisselamın babası

Allahü Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de : «İbrahim, babası Âzer'e...» buyurmaktadır. Bu âyetten anlaşılacağı gibi Hz. İbrahim'in babası Âzer isminde idi. Ama, bazılarına göre İbrahim aleyhisselamın babası - Kur'anda bildirilen- putperest Âzer değil, mü'min olan Târuh idi. Bu görüşü destekleyenler arasında meşhurları Abdülhakim Arvâsi, Kadi Beydâvi ve Senâullah Dehlevi vardır, ama Şii'ler de bunu söylemektedirler . Bir rivâyete göre Âzer Hz. İbrahim'in - amcası olup - Târuh'un ölmesiyle Emile ile evlenip, Hz. İbrahim'in üvey babası oldu. Tefsir yönünden bunu böyle açıklamaktadırlar : En'am suresinin manası : «İbrahim, Âzer olan babasına dediği zaman» anlamındadır. Böyle olmasaydı Kur'an-ı Kerim'de «Babası Âzer'e dediği zaman» demeyip, "Âzer'e dediği zaman" veya "Babasına dediği zaman" demek yetişirdi . Âzer, kendi babası olsaydı "Babası" kelimesi fazla olurdu demektirler. Bir kanıt olarak Şua'ra suresinin 219. ayetini göstermektedirler. Bu surede Allah « Secde edenler arasında dolaşmanı da görüyor » denilmektedir. Buna göre Peygamberimizin sülâlesinde hiçbir putperest yoktur. Bu görüşü reddedenler ise, ki bunlar arasında Taberi, Ebu Hayyan ve Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır vardır, açık olan âyete (En'am, 74) bir mâna verilmek istenmiştir demektirler. Mealine göre manalar değiştiği için anlamlar da değişir teorisini ileri sürmektedirler. Konuya objektif bir yönle bakmak gerekirse, Âzer'in İbrahim aleyhisselam ın babası olmaması biraz daha mantıklıdır. Sunu da belirtmek lâzım ki, bir üçüncü fikir vardır. O da, İbrahim aleyhisselamın babasının asıl isminin Tarih veya Taruh olup sonradan - bir putun ismi olan - Âzer ismine değiştirmesi. Bu da Nemrud'un onu puthanesi'nin nâzırı olarak tayin etmesinden sonra gerçekleşmiştir . Ama kaynaklar bu düşünce hakkında bilgi vermiyorlar, onun için fazla dikkat etmemek gerekir. Biz burda ilmi gerçekleri tartışmayacağımız için bunu burda noktalamak gerekir. Bu ihtilaf'ın çözümünü ancak Rahman, Rahim, Evvel, Âhir, Kebir, Aziz, Saafii, Mâlik, Gafur, Nur, Adl, Hak, Hakem, Rauf, Şehid, Veli, Kerim, Bari, Cebbar olan ALLAH bilir. Âzer ayrıca put yapardı ve Nemrud'un yakınında bulunurdu. Onun bir dediğini, iki etmezdi.

2.2. Hz. İbrahim'in doğumundan peygamberliğine kadar olan hayatı

2.2.1. Hz. İbrahim'in doğumuna kadar vukuu bulan olaylar

Nemrud (2.3.2.2. no'lu noktaya bakınız) ve ona tâbi olanlar azgınlık ve Allah'a isyan içinde yaşamakta idiler. Bir gün Nemrud bir rüya gördü. Bir rivayete göre, rüyasında gökyüzünde bir nurun parlamadığını, güneşin, ayın ve yıldızların bu nurun ışığında kaybolduğunu gördü. Diğer bir rivayete göre ise, rüyasında bir kimsenin gelip tahtından kaldırıp kendini yere vurduğunu gördü. Münecclilere gördüğü rüyayı anlatıp tâbir ettirdi. Bunlar "Yeni bir peygamber ve din gelecek, senin saltanatını temelinden yıkacak ! Ona göre tedbir almalısın" diye tâbir ettiler. Nemrud bu isin tedbiri kolaydır deyip, " Bundan sonra kimse çocuk sâhibi olmayacak. Hanımlardan uzak durulacak. Doğan çocuklar, erkekse öldürülecek, kızsı bırakılacak" emrini verdi. Bu suretle 100.000 mâsum bebeği öldürüldüğü nakledilmiştir .

2.2.2. Doğumundan sonra

Bu sırada Hz. İbrahim'in annesi hâmile idi. Âzer'in durumunu bildiği için, onu doğuma yaklaşınca kendisinden uzaklaştırdı ve gizlice bir mağaraya gitti ve orda Hz. İbrahim'i dünyaya getirdi. Doğduktan sonra annesi onu emzirdi ve mağarayı kapatıp geri şehre döndü. Âzer'e ," Çocuk çok zayıf doğdu ve hemen öldü" dedi. Bundan sonra mağaraya - gizlice -gelip İbrahim aleyhisselamı emzirip geri eve dönerdi. Rivâyetlere göre, Hz. İbrahim mağarada 7, 13, 16 veya 17 yaşına kadar kaldı .

2.3. Hz .İbrahim'in tebliği

2.3.1. Hz. İbrahim'in Allah'ı araması

2.3.1.1. Hz. İbrahim'in Allah'ı aramasından önceki durumu

Hz. İbrahim'in imanı durumunu hakkında Kur'an-ı Kerim bilgi vermektedir :«Andolsun biz İbrahim'e daha önce rüşdünü vermiştik. Biz onu iyi tanırdık » . Burdaki rüşdünü vermek peygamberlik, yahut İbrahim aleyhisselamın risâletten önce sahip olduğu hidayet ve doğruluk manasına geldiği tefsirlerde bildirilmiştir. Bu da gösteriyor ki, peygamberlik Hz. İbrahim'e genç yasta verilmiş idi.

2.3.1.2. İbrahim aleyhisselamın tefekkür ile tevhid'i bulması

İbrahim aleyhisselam hakkında Allahü Teâlâ « Halil'im » demiştir. Bu da onun Allah'ı arayıp bulmasındandır. Bunun için Kur'an-ı Kerim'de şunlar buyrulmuştur : «Böylece biz, kesin iman edenler olması için İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk. Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü, Rabbim budur, dedi. Yıldız batınca, batanları sevmem, dedi. Ay'ı doğarken görünce, Rabbim budur, dedi. O da batınca, Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum,dedi. Güneşi doğarken görünce de, Rabbim budur, zira daha büyük, dedi. O da batınca, dedi ki : Ey kavmim ! Ben sizin (Allah'a) ortak koştüğünüz şeylerden uzağım » . Bu olay resmi olarak bakılırsa Hz. İbrahim'in peygamberlik başlangıcıdır. Bundan sonra Hz. İbrahim Bâbil kavmine Allah'ın emirlerini tebliğ etmeye başladı ve birçok delil gösterdi.

2.3.1.3. İbrahim aleyhisselam ın putları kırması

Babil halkı Allah'ın yolundan saptığı için her sene putlar için âyin düzenlerdi. Bu âyinde bir yere toplanır bayram yapar ve sonra puthaneye gider, putlara secde eder, sonra da evlerine dönerlerdi. Böyle bir bayram günü, İbrahim aleyhisselam put haneye girip, bir balta ile bütün küçük putları kırdı. Baltayı da, en büyük putun boynuna aşdı ve oradan uzaklaştı. Keldâniler puthâneye girince bütün putların kırıldığını gördüler ve bunu yapanı yakalayarak cezalandırmak istediler. Hz. İbrahim'i getirip, bu isi sen mi yaptın dediler. İbrahim aleyhisselam « Kendisi dururken küçük putlara tapınılması istemediği için, boynunda asılı olan büyük put yapmıştır. İnanmazsanız kendisine sorunuz » buyurdu. Onlar 'Putlar konuşamaz ki, sen onlara sor diyorsun' dediler. Bunun üzerine İbrahim aleyhisselam « O halde konuşamayan ve kendilerini kırmaktan kurtaramayan putlara neden ibadet edersiniz ? Size ve tapdığınız putlara yazıklar olsun » dedi , ama bu hiç bir fayda vermedi, çünkü onlar : «Dediler ki. Biz, babalarımızı bunlara tapar kimseler bulduk ».

2.3.2. İbrahim aleyhisselamın ateşe atılması

İbrahim aleyhisselam putları kırınca putperestler bu işin onun yaptığını anladılar ve ceza vermek üzere hapsedtiler. Durumu Nemrud'a bildirdiler.

2.3.2.1 Hz. İbrahim ve Nemrut

Rivayete göre Nemrut Hz. İbrahim'in yaptığını duyunca onu yanına çağırdı. O zaman insanlar Nemrut'a secde ederlerdi. İbrahim aleyhisselam secde etmeyince Nemrut " Niçin secde etmedin" diye sordu. Hz. İbrahim de: « Ben beni yaratan Allahü Teâlâ'dan ziyade secde etmem » buyurdu. Nemrud " Seni yaratan kim ? " diye sorunca, İbrahim aleyhisselam: « Benim Rabbim, dirilten ve öldüren Allah'dır » diye cevap verdi. Nemrut, " ben de diriltirim" diyerek zindandan iki kişi getirtti. Birini serbest bırakıp, birini öldürdü. Güya böylece diriltmiş ve öldürmüş oldu. Hz. İbrahim bunun karşısında : « Benim Rabbim güneşi doğudan getirir, doğurtur. Eğer gücün yetiyorsa sen de batı'dan doğdur » buyurunca Nemrut şaşırıp, âciz kaldı. Bu husus Bakara suresinin 258. âyetinde bildirilmiştir . Bu münazaranın vukuu bulunduğu zaman hakkında iki rivayet vardır. Birincisi, İbrahim aleyhisselam putları kırınca onu yakalayıp hapsedtiler. Sonra ateşe atmak için hapisten çıkarıp , Nemrut'un yanına götürdüklerinde gerçekleşmiştir. Diğer rivayete göre insanlar arasında büyük bir kıtlık çıkmıştı. Bundan dolayı insanlar yiyecek almak için Nemrut'a giderlerdi. Nemrut her gelene, "Senin Rabbin kim ? " diye sorar ve "Benim Rabbim sensin" diyenlere gıda maddeleri verirdi. Hz. İbrahim yiyecek almaya gelip Nemrut ona bu soruyu sorunca İbrahim aleyhisselam : « Benim Rabbim dirilten, hayat veren ve öldürendir » dedi ve böylece bu münazara vukuu buldu . Bu olaydan sonra Keldâniler Halilallah'ı ceza vermek istediler ve onu ilk önce hapse attılar. Sonra Nemrut onu ateşe atmaya karar verdi. Rivayete göre bu fikri Nemrut'un aklına Hênun adında biri getirdi ve Allah onu sonra yerin dibine batırdı.

2.3.2.2. Nemrut hakkında bilgiler

Burada Nemrut hakkında bazı bilgilere değinmek istiyorum. Çünkü bir Müslüman için önemli olan

düşmanlarını iyi bilmesi. Nemrud da vahşî bir düşmandır. Nemrut gaddar ve zâlim bir hükümdardı. Bir rivayete göre Nemrut onun hakiki ismi değil, - firavun - gibi bir ünvandı. Nemrut çocukken burnuna bir yılan yavrusu kaçmış, bu yüzden son derece çirkinleşmişti. Babası bile tahammül edememiş ve öldürmeye karar vermiş. Fakat annesinin yalvarması üzerine, onu bir çobana teslim etmiş, çoban da, onun çirkin yüzüne bakmaya dayanamadığından, onu dağ başında bırakmış, dağda Nemrud isminde bir dişi kaplan, çocuğu emzirerek, onun yaşamasına sebep olmuştur. İsmi (Nemrud) bu kaplandan gelmektedir. Babası öldükten sonra hükümdarlığa geçen Nemrud, kendisini ilah zannediyor ve bütün halkın kendisine tapmasını istiyordu .

2.3.2.3. Ateş'in Halilallah'ı yakmaması

İbrahim aleyhisselam'ın ateşe atılması kararlaştırıldıktan sonra odun toplanıyor ve kocaman bir ateş yakılıyor. Problem Halilallah'ı ateşe atmakta. Rivayete göre İblis insan şekline girip Nemrud'a mancınık kullanmasını tavsiye ediyor . Kur'an'da : « Onun (İbrahim) için bir bina yapın ve derhal onu ateşe atın ! dediler » buyurulmuştur. Bir bina (mancınık) yapıp oradan İbrahim aleyhisselam ateşe atılınca, ateş bir gül bahçesi oluyor. Diğer bir rivayete göre içi balık dolu bir havuz oluyor ateş. Ve böylece ateş Halilürrahman'ı yakmıyor. Bu kurtarma olayı Kur'an-ı Kerim'in Enbiya suresinde bildirilmiştir : « Ey ateş ! İbrahim için serinlik ve esenlik ol » dedik. Böylece ona bir tuzak kurmak istediler, fakat biz onları, daha çok hüsrana uğrayanlar durumuna soktuk » . Bugün Ş.Urfa'da « Ayn-i Zelika » veya « Halilürrahman » isminde 50x30 m boylarında bir havuz vardır. Buranın Hz. İbrahim'in ateşe atıldığı yer olduğu, balıkların odunlardan meydana geldiği iddia olunmakta ve kimse bu balıklara dokunmamaktadır . Tevrat'ta bu ateş olayı hakkında -;İbrahim peygamberin yahudilerin soyunun babaları kabul edildiği halde - bir bilgi yoktur.

2.4. İbrahim peygamberin Bâbil'i terketmesi

Kur'an-ı Kerim'de buyuruluyor ki : « (Oradan kurtulan İbrahim :) Ben Rabbime gidiyorum. O bana doğru yolu gösterecek » . Böylece Hz. İbrahim küfür diyarından hicret ederek Şam'a gidiyor . Hicret ederken de, « Ey Rabbimiz, ancak sana tevekkül ettik ve (taatle) sana yöneldik ve ahirette de dönüşümüz ancak sanadır » diye dua ettikleri Mümtehine suresinin 4. ayetinde bildirilmiştir . Başka bir rivayete göre Harran'a (Filistin) gittiği rivayet edilir .

2.5. İbrahim aleyhisselam Mısır'da

İbrahim aleyhisselam oradan sonra zevcesi Hz. Sâre ile birlikte Mısır'a gitti. Rivayete göre o sıralarda 38 yaşında idi. O zamanın Firavunu çok zâlim ve cebbâr, Sinan bin Ulvân isimli, Dahhâk'ın kardeşi olan pek kibirli birisiydi. Firavun güzel kadınlardan çok hoşlanırdı ve güzel bir kadın gördü mü hemen onu ne pahasına olursa olsun Haremine alırdı. Kadının kocası varsa onu öldürürdü. Hz. Sâre çok güzel bir kadın olduğu için, Firavun veya Melik İbrahim aleyhisselama zevcesinin kim olduğu hakkında sorunca İbrahim aleyhisselam Firavunun Hz. Sâre'ye musallat olmasını engellemek için din bakımından kardeşi olduğuna niyet ederek : « Kız kardeşimdir » dedi. Pek zâlim olan bu hükümdar, Sâre hatunu almak isteyip sarayına çağırtdı. Fakat musallat olmak isteyince nefesi kesilip, elleri, ayakları tutmaz oldu. Yere yıkılarak debelenmeye başladı. Allahü Teâlâ Hz. Sâre'yi Firavun'un şerrinden koruyup musallat olmasını engelledi. Hükümdar bu durum karşısında korkusundan Hz. İbrahim'in zevcesini ona geri yolladı . Hz. Sâre'ye yaklaşınca onu cin zannettiğinden, yanına bir de Hâcer isimli bir câriye verdi. Böylece bundan kurtulacağını zannetti . Bu olay Ebu Hureyre'nin bildirdiği Hadis ile bildirilmiştir (bkz. Buhari, Müslim). Tevratta da bu olayın böyle - küçük modifikasyonlarla - gerçekleştiği yazmaktadır . Bundan sonra Halilürrahman Mısır'ı terkedip geri Filistine dönüp Sebu' isimli yere yerleşiyor .

2.6. Hz. İsmail

İbrahim aleyhisselam'ın Hz. Sâre'den çocukları olmuyordu. Yaşları da gittikçe ilerliyordu. İbrahim aleyhisselam Bâbil'den ayrılırken: «Rabbim ! Bana sâlihlerden olacak bir evlat ver, dedi » diye niyazda bulundu. Hz. Sâre'de bunu çok istiyordu, ama çocuğu olmuyordu. Firavun'un kendisine verdiği câriyesi Hz. Hâcer'i azad edip İbrahim aleyhisselama evlenmesi için verdi ve Hz. İbrahim Hz. Hâcer ile evlendi. Bu evlilikten Hz. İsmail doğdu. Muhammed aleyhisselam ın (s.a.v.) nuru Hz. İsmail'in alınında intikal etti. İbrahim aleyhisselam onu çok sever ve yanından ayırmazdı. Hz. Sâre nurun kendisine intikal edeceğini umuyordu. Bu sebeple Hz. Hâcer'e karşı kalbi gayret hâsıl oldu. Ve birgün İbrahim aleyhisselam'dan Hz. Hâcer ile Hz. İsmail'i başka bir yere götürüp bırakmasını istedi. Allah'ın emriyle Halilallah bu isteği yerine getirdi ve Hacer hatun ile İsmail aleyhisselamı (s.a.v.) alıp Mekke'ye götürdü ve onları orada bıraktı . İlerisini Hz. İsmail'in hayatında...

2.7. Misafir melekler

2.7.1. Meleklerin müjdesi

İbrahim peygamberin yaşı gittikçe ilerliyordu. Bu sırada melekler gelip İbrahim aleyhisselama bir oğlunun doğacağını müjdelediler : « Hem o kullara, İbrahim'in misafirlerinden haber ver. Hani melekler, İbrahim'in yanına girdikleri zaman, "selam" demişler, İbrahim de onlara: "Biz sizden korkuyoruz" demişti. Melekler: "Korkma ! Gerçekten biz sana bilgin bir oğul müjdeliyoruz" dediler » . Rivayete o sırada Hz. İbrahim 120 ve Hz. Sâre de 99 yaşında idi. Müjdeyi vermek üzere gelen melekler gayet güler yüzlü birer genç suretinde İbrahim aleyhisselam ın karşısına çıktılar. Bunların Cebrail (a.s.), Mikail (a.s.) ve İsrafil (a.s.) olduğu İbn-i Abbas'dan rivayet edilmiştir. Cebrail aleyhisselam ile birlikte 7 veya 9, veya 10 bir yahut da 12 meleğin bulunduğu rivayet edilmiştir. Melekler bu müjdeyi verdikten sonra Lut kavmini helak etmeye gittiler (genis malumat için bkz. «Hz.Lut»). Melekler, "Selamunaleyke" deyince İbrahim aleyhisselam "Aleyküm selam" diyerek mukabelede bulundu. Onları evinde en iyi yere oturtuktan sonra ikram etmek üzere hemen bir buzağı getirdi. Misafirlerine ikram etti ise de onlar yemedi. Bundan dolayı Hz. İbrahim'in kalbine biraz şüphe düştü. O zamanın âdetine göre bir eve misafir gelip, ikram edilenden bir şey yerse ondan emin olunurdu; misafir bir şey yemezse onun zarar vermek için geldiği hükmedilirdi. İbrahim aleyhisselam tekrar melekleri davet edince, onlar "Biz yemeğin ücretini vermeden yemeyiz" dediler. Hz. İbrahim "Bedelini verin de yiyeğin. Bu yemeğin bir ücreti var diye karşılık verdi. Melekler bu ücreti sorunca, Hz.İbrahim: « Bismillah ,demek. Sonunda da Elhamdülillah, demektir » dedi. Bunun üzerine Hz. Cebrail, Mikail aleyhisselam bakarak : « Bu zât, Allahü Teâlânın dost edinmesine lâayık bir kimsedir » buyurdu. Bu sırada Hz. Sâre perde arkasında duruyordu. Meleklerin müjdesi üzerine: «(İbrahim'in karısı:) Olacak şey değil ! Ben bir kocakarı, bu kocam da bir ihtiyar iken çocuk mu doğuracağım ? Bu gerçekten şaşılacak şey ! dedi » dedi. Âyet-i kerimede onun için « Dâhiket » buyrulmuştur. Bu kelime hem gülmek, hem de hayz oldu manasına gelmektedir. Cumhuriyet'e göre gülmek manasında kullanılırsa da İkrime ve Mücahit'e göre hayz oldu anlamındadır bu kelime. Ayrıca gülmesi hakkında da değişik rivayetler vardır. Meleklerin korkma demesi üzerine İbrahim aleyhisselam ın korkusunun gitmesi için gülmüştür. Bir başka rivayete göre İshak aleyhisselamın müjde verilmesi hakkında ellerini yüzüne kapayıp gülmüştür. Çünkü kendisi çok yaşlanmıştı ve bir çocuk doğurmanın ihtimali sıfırdı o yaşta. Hz. İbrahim de yukarıda belirttiğimiz gibi 120 yaşına gelmişti. Diğer bir rivayete göre, ellerini yüzüne kapaması, yaşlılığında hayz görmesinden ve bunun farkına varmayıp hayâsı sebebiyle utanmasından ileri geldiği bildirilmiştir. Hz. Sâre'nin bu sözlerine karşılık melekler " Sen Allahü Teâlânın emrine mi, takdirine mi şaşıyorsun" dediler ve İbrahim aleyhisselam ın çıkıp Lut kavmi'nin ikamet ettiği yere gittiler . Yahudiler İbrahim aleyhisselam ın misafirleri hakkında başka bir beyânat vermektedirler. Onlara göre Hz. İbrahim'e melekler değil, bizzat - tövbe hâşaa - Allah gelmiştir. Yanına da bazı melekler almış, güya . Ve onlara göre misafirler Hz. İbrahim ile beraber yemek yemişler.

2.7.2. İshak aleyhisselam ın doğumu

Meleklerin haberinden 1 sene sonra Hz. İshak doğdu . İleride Hz. İshak hakkında mâlumat vereceğim.

2.8. Hz. İbrahim'in Mekke'ye yolculuğu

2.8.1. İbrahim aleyhisselam Mekke'de

İsmail aleyhisselam büyüüp gençlik çağına girmişti. Cürhümilerden Arapca öğrenmiş ve onlar arasında yüksek makama erişmişti. O Cürhümilerden bir kız ile evlendi. Bu sırada ise Hâcer aleyhisselam vefat etmişti. O sırada Hâcer hatun 99 yaşında idi ve Kâbe'nin bitişiğinde bir yer olan ve Hicr denilen yere defn edildi . İbrahim aleyhisselam bir gün oğlunu ziyaret etmek üzere Şam'dan Mekke'ye doğru yola çıktı. Hz. İsmail'in evine varınca oğlu yiyecek temin etmek için evde yoktu. İbrahim aleyhisselam Hz. İsmail'in hanımından mali durumlarını sorunca, hanımı hallerinden şikâyetçi oldu. Giderken de oğluna söylemesi için tenbihte bulundu: " Kocan geldiğinde benden selam söyle, kapısının eşliğini değiştirsin" ve oradan ayrıldı ve evine geri döndü. İsmail aleyhisselam eve gelip bunu duyunca, olayı anladı ve hanımından ayrıldı. Başka bir kadınla evlendi. İbrahim aleyhisselam bir müddet sonra Mekke'ye yine gidince oğlu yine evde bulunmuyordu. Bu sefer Hz. İsmail'in hanımına aynı soruyu sordu. O da cevaben: " Biz hayır ve saadet içindeyiz " dedi. Ne yiyip içtiklerini sorunca da, "Et yiyip, zezem içiyoruz" dedi. Bunun üzerine Halilallah: " Yâ Rabbi ! Bunların etlerini ve sularını mübarek kıl, bereket ihşân eyle " diye dua etti ve oradan geri Şam'a döndü. İbn-i Abbas'ın rivayet ettiği bir hadiste Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdu ki:«İbrahim (a.s.) zamanında Mekke civarında hububat bilinmiyordu. Av etiyse beslenirdi. Eğer o zaman hububat mâlum olsaydı, İbrahim (a.s.) hububat hakkında dua

ederdi » . Ibn-i Abbas bu Hadis hakkında buyurdu ki: " İbrahim aleyhisselamın bu duasının bereketiyle Mekke sıcak olmasına rağmen, et ile su, burada diğer yerlere nazaran insanlara daha faydalıdır " .

2.8.2. Kâbe'nin inşası

Günlerden bir günde Allahü Teâlâ haliline Kâbe-i Muazzamayı yapmasını emreyledi. Kâbe'nin inşası hakkında iki rivayet vardır : Melekler Allah-i Zışanın emriyle binâ ettiler; Adem aleyhisselam melekler ile birlikte inşa etti. Bunun üzerine İbrahim aleyhisselam yeniden Mekke'ye doğru yola çıktı. Mekke'de oğlu İsmail aleyhisselamı zemzem kuyusu başında buldu. Allah'ın emrini ona da söyledi ve İsmail aleyhisselam ona yardım edeceğini ekledi. Kâbe'nin nereye yapacağını bilmediği için, bir rivayete göre Cebrail aleyhisselam Kâbe'nin su andaki yerini gösterdi. İlk önce temeli kazmaya başladılar ve Adem aleyhisselam zamanındaki temeli buldular. Aynı temel üzerine Kâbe'yi inşa ettiler. Hz. İbrahim oğlunun getirdiği taşlarla, Cebrail aleyhisselamın târifine uyarak Kâbe'yi yapıyordu. Nihayet Kâbe'nin duvarları yükseldi ve yukarıya taş yetişemez oldu. Bundan dolayı büyük bir taş getirdiler ve İbrahim aleyhisselam bu tase basarak duvar örmeye başladı. Mübarek ayağının izi çıkan bu taşta da Makâm-i İbrahim denilir. Kâbe de tavaf namazı bu taşın bulunduğu yer olan Makâm-i İbrahim'de kılınır . Kâbe tamamlanınca İbrahim aleyhisselam oğluna: " Ey İsmail ! İyi bir taş getir ki, hacılara işaret olsun" buyurdu. İsmail aleyhisselam bir taş getirdi ise de Hz. İbrahim daha iyi bir taş istedi. Bunun üzerine, Ebu Kubeys dağından: " Cebrail aleyhisselam tûfanda bana bir taş emanet etti. Gel onu al ! " diye bir ses işitti. Hemen Ebu Kubeys dağından Hacer-ül-esved taşı alınıp, Kâbe'deki yerine kondu . Kâbe inşa edildikten sonra İbrahim aleyhisselam, Allah'ın: « İnsanlar arasında haccı ilân et ki, gerek yaya olarak, gerekse nice uzak yoldan gelen yorgun argın develer üzerinde (...) tavaf için Kâbe'ye gelsinler » emriyle, yüzünü Yemen tarafına çevirip: " Ey insanlar ! Allahü Teâlâ bir ev bina ettirdi ve bu evi ziyaret etmenizi emreyledi. Geliniz, Kâbe'yi ziyaret ediniz " diye seslendi. Allahü Teâlâ da sesini bütün dünyaya duyurdu. İnsanlar bu sesi duyunca: « Lebbeyk Allahümme Lebbeyk " diye cevap verdiler. O zaman, ana rahminde ve baba sulbünde olan ne kadar hacca gidecek varsa « Lebbeyk » dediler. Bir defa gidecek olan bir kere, iki defa gidecek olan iki kere ve daha fazla gidecek miktarına göre cevap verdiler . Kâbe'nin inşasından sonra İbrahim aleyhisselam Şam'a dönüyor ve bütün aile efradını alıp Hac ediyor.

2.8.3. Kâbe hakkında bilgiler

Kâbe-i Muazzama, Mescid-i Haram'ın ortasında, dört köşe taştan bir oda olup, 17 m yüksekliktedir. Kuzey duvarı 8,8 m, güney duvarı 7 m, doğu duvarı 11,9 m, batı duvarı da 12,8 m genişliktedir. Doğu ve güney duvarları arasındaki kösede Hâcer-ül-esved taşı bulunmaktadır. Kâbe'nin doğu duvarında bir kapı vardır. Kapı yerden 1,7 m yükseklikte, eni 1,7 m ve boyu 2,7 m'dir. Kâbe'nin dört köşesine Rûkn denir. Şam'a doğru olana Rûkn-i Sâmi, Bagdat'a olana Rûkn-i Irâki, Yemen tarafına olana Rûkn-i Yemâni ve dördüncü köşeye de Rûkn-i Hacer-ül-esved denir .

2.9. Hz. İbrahim aleyhisselam ın duası

2.9.1. İbrahim aleyhisselamın iki duası

2.9.1.1. Halilallah'ın Kur'andaki duası

Kâbe'yi tamamladıktan sonra İbrahim aleyhisselamın dua ettiği Kur'an-ı Kerim'de zikredilmektedir :«Hatırla ki İbrahim şöyle demişti: Rabbim ! Bu şehri (Mekke'yi) emniyetli kıl, beni ve oğullarını putlara tapmaktan uzak tut. Çünkü onlar (putlar) insanların birçoğunun sapmasına sebep oldular, Rabbim. Şimdi kim bana uyarırsa o bendendir. Kim de bana karşı gelirse, artık sen gerçekten çok bağışlayan, pek esirgeyensin . Ey Rabbimiz! Ey sâhibimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için ben, neslimden bir kısmını senin Beyt-i Harem'inin (Kâbe'nin) yanında, ziraat yapılmayan bir vâdiye yerleştirdim. Artık sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini olara meyvedici kil ve meyvelerden bunlara rizik ver! Umulur ki bu nimetlere şükrederler. Ey Rabbimiz! Şüphesiz ki sen bizim gizleyeceğimizi de açıklayacağımızı da bilirsin. Çünkü ne yerde ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. İhtiyar halimde bana İsmail'i ve İshak'ı lütfeden Allah'a hamdolsun! Şüphesiz Rabbim duayı işitendir. Ey Rabbim! Beni soyumdan gelecekleri namazı devamlı kılanlardan eyle; ey Rabbimiz! duamı kabul et! Ey Rabbimiz! (Amellerin) hesap olunacağı gün beni, ana-babamı ve müminleri başla ! » .

2.9.1.2. Hz. İbrahim'in ikinci duası

İbrahim aleyhisselamın diğer duası hakkında da İmam-ı Gâzâli mâlumat veriyor: " İbrahim aleyhisselam sabahladığı vakit şöyle buyuruyordu: « Ey Allah'ım. Bu gün yepyeni bir yaratılıştır.

Binâenaleyh bugünü tâatinle benim için aç, mağfiret ve rızanla kapat! Bugün de bana nezdinde kabul olunacak haseneyi ihsan eyle. O haseneyi geliştir ve benim için onu kat kat artır. Ve bugünde işlemiş olduğum günahları benim için affeyle. Çünkü bolca affeden ve her nimeti kullarına ihsanda bulunan, kullarını şiddetle seven, daha istemeden evvel onların isteklerini bilip takdir eden sensi » . Râvi diyor ki: Bir kimse Hz. İbrahim'in duasıyla sabahladığı takdirde o günün şükrünü edâ etmiş sayılır .

2.9.2. İbrahim aleyhisselamın babası için duası

Kur'an-ı Kerim'den bize nakledildiğine göre İbrahim peygamber babası için Allah tarafından istiğfar dilemiştir. Mucizât-i Kur'an-ıyenin Tevbe suresinin -113. âyetin mukabili olarak - 114. âyetinde: «İbrahim'in babası için af dilemesi, sadece ona verdiği sözden dolayı idi. Ne var ki, onun Allah'ın düşmanı olduğu kendisine belli olunca, ondan uzaklaştı. Şüphesiz ki İbrahim çok yumuşak huylu ve pek sabırlı idi» . İbrahim aleyhisselam babasına kendisinin affı için Allah'a dua edeceğine dair söz vermiş ve onun Allah tarafından affını dilemişti. Fakat babasının Allah düşmanı olduğunu anlayınca dua etmeyi bıraktı . Peygamberimiz (S.A.V.) de amcası Ebu Tâlip için Allah'tan mağfiret dilemek istemiş, bunun üzerine Tevbe sure-i şerif'in 113. âyeti inmişti.

